

KÄRLEKENS VÄG

Vi talar ofta om Gud på olika sätt: ibland som domare, ibland som frälsare, ibland som Herre. Men Jesus ger oss ett annat, djupt personligt språk. Han lär oss att säga: Fader. Kanske är det just där vi behöver börja för att förstå evangeliet rätt.

Tänk på relationen mellan ett barn och en god förälder. En förälder som älskar sitt barn sätter gränser. Säger nej. Leder. Skyddar. Inte för att kontrollera, utan för att barnet ska leva, växa och inte gå sönder. Allt som görs har ett syfte: kärlek.

Men barnet upplever inte alltid det så. När gränsen sätts kan barnet känna:

- "Du är hård."
- "När du säger nej straffar du mig."
- "Det här är orättvist."

Samma handling – två perspektiv:

- Från förälderns sida: kärlek, omsorg, ansvar.
- Från barnets sida: ibland dom, ibland straff, ibland frikännande.

När barnet går emot det som är gott uppstår konsekvenser. Ibland smärtsamma, ibland upplevda som straff. Men barnet kan också uppleva motsatsen – att bli frikänd, att bli upprättat, att få en ny chans. Den goda föräldern handlar inte för att straffa, utan för att leda barnet rätt, skydda det från skada och återupprätta relationen när den brister.

En förälder blir arg inte för att denne själv kränks, utan av kärlek till barnet. Därav är Guds vrede - så som den exempelvis visar sig när Jesus möter månglarna i templet - inte motsatsen till kärlek, utan kärlekens form när den möter det som bryter mot livet. På så vis kan kärleken, då den uttrycker helighet och krav på rättfärdighet, upplevas som en brännande eld.

Föräldra-/barnperspektivet hjälper oss att förstå något centralt om Gud. Evangeliet börjar inte i en rättssal, utan i relation. Jesus säger, att Människosonen har kommit för att söka och frälsa det som var förlorat. Inte bara för att döma, utan för att återföra och ge liv.

En god förälder går vidare med barnet genom konsekvenserna. När barnet har gjort fel lämnas det inte ensamt att bära följderna. Föräldern följer med, hjälper barnet att be om förlåtelse, och stöttar när skadan ska repareras. Ibland bär den gode föräldern till och med själv det barnet inte kan bära, men utan att underminera ansvaret för lärande och tillväxt. Om ett barn till exempel i ett busstreck slagit sönder grannens fönster kommer den gode föräldern att betala kostnaden för en ny ruta men samtidigt uppmana barnet att be grannen om ursäkt och kanske även få en konsekvens som exempelvis utgångsförbud för att inspireras till att inte göra om illdådet.

Detta är precis vad Jesus gör. Han går med oss in i konsekvenserna och bär det vi inte kan bära själva. Allt detta sker genom honom.

Historiskt har kyrkan betonat olika aspekter av Guds handlande, och dessa skillnader kan förstås genom kultur, språk och praktiska behov, samtidigt som de båda står i kontinuitet med den judiska helheten.

- Västkyrkan växte fram i en judisk-romersk miljö och vidare i den latinska traditionen. Här fanns en stark juridisk kultur: Romerska riket styrdes av lagar och domstolar, och rätt, skuld och skyldighet var centrala begrepp. När kyrkan undervisade människor om synd och frälsning blev det därför naturligt att använda juridiska bilder: Gud som domare, människan som skyldig, frälsning som frikännande. Det blev pedagogiskt och konkret –

människor kunde tydligt förstå sitt ansvar och behov av försoning, utan att utesluta evangeliets ord om kärlek och återupprättelse.

- Östkyrkan, med stark grekisk-judisk och hellenistisk bakgrund, betonade istället liv, helande och återupprättelse. Varför? Den grekisk-judiska kulturen var mer filosofisk och existentiellt orienterad, med fokus på hur Gud verkar i människors vardag och hur gemenskap med Gud leder till transformation och helande.

Båda perspektiven finns redan i judisk tradition, där profeter och vishetslitteratur betonade både Guds krav på rättfärdighet och omsorg om livet. Såväl rättfärdighet som återupprättande är delar av Guds handlande. Historiskt har de senare teologiskt gått åt olika håll i väst och öst, men de är inte två olika evangelier – de är olika perspektiv på samma verklighet. Jesus själv förenar dem i sin mänskliga natur relaterande till sin innersta gudomliga närvaro.

När människan vänder sig bort från Gud uppstår verkliga konsekvenser – det är vad Bibeln kallar dom, sett ur vår upplevelse. Men domen är inte målet; kärleken är målet. När vi handlar mot livets goda uppstår konsekvenser – det är domen. Men även här vill Gud vårt liv, och domen blir ett sätt att återföra oss till livet, inte att straffa för straffets skull. Domen upplevs av oss som straff, men är i sig kärlekens eld som renar och leder tillbaka till livet.

Vi kan inte fullt ut uttala oss om Guds innersta väsen – mysteriet tillhör Gud själv. Det vi vet och kan hålla fast vid är det vi ser i Jesus: Gud som söker, bär och vill återupprätta.

Precis som föräldern går med barnet genom konsekvenserna, går Gud in i våra konsekvenser genom Jesu liv, död och uppståndelse. Han bär det vi inte kan bära, går in i mörkret och till och med döden – ända till ropet: "Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?" – för att leda oss tillbaka till livet. Jesus bär dock inte undan vårt ansvar, men han går med oss och återupprättar oss i processen.

Vi kan uppleva Guds gränser som hårda eller orättvisa, men i Guds sanna väsen är de alltid livgivande.

Detta är mer än juridik. Det är relation. Det är återupprättelse.

När vi talar om Gud behöver vi hålla ihop dessa sanningar:

- Ja, det finns allvar.
- Ja, det finns konsekvenser.
- Ja, upplevelsen av dom är verklig.

Men djupast sett – så långt vi kan se genom Jesus – möter vi en Gud som älskar, söker och ger liv.

Och först när vi ser Gud så som Jesus visar oss, som en förälder kan vi rätt förstå domen: inte som motsatsen till kärlek, utan som något som upplevs när kärleken möter det som bryter mot livet.

Jesus visar emellertid inte vem Gud är genom att jämföra med alla föräldrar, utan trots dåliga föräldrar visar han en annan sorts förälder – den som aldrig missbrukar sin makt, aldrig överger, aldrig straffar ur egen sårbarhet.

Gud dömer inte som en domare som kräver straff, utan som en förälder vars gränser och konsekvenser är kärlekens ansikte när livet hotas – och i Jesus går han själv in i våra konsekvenser för att bära oss hem.

Amen.